

עדכון: יולי 2023

פרופ' דני קפלן
מבוא ללימודי גבריות (27990)
שיעור

היקף

סמסטר: א'

שנת לימודים: תשפ"ד 2023-24

שעות: 2 ש"ס

אתר הקורס באינטרנט: <http://lemida.biu.ac.il>
דואל של המרצה: danny@dannykaplan.org

א. מטרת הקורס

הקורס מציג את התפתחות לימודי הגבריות כתחום מובחן בלימודי מגדר אשר שם דגש על נקודת המבט, הדילמות והפרקטיקות של גברים בסדר החברתי. התלמידים יתוודעו לדילמות מרכזיות בתחום בעולם ובישראל מתוך מגוון דיסציפלינות במדעי החברה והרוח.

ב. תוכן הקורס:

גבריות מהווה ציר מרכזי בעיצוב החברה המודרנית, ולכן אמצעי חשוב להבנת סוגיות יסוד בסדר החברתי. בעולם ובישראל גובר השיח הפופולארי והאקדמי הבוחן את התמודדותם של גברים עם משבר הפטריארכאיות ואתגרי החברה המודרנית. ננתח תהליכים התפתחותיים ותרבותיים המבנים זהות גברית סביב שאלות של הבעת רגשות, אינטימיות ותוקפנות, חלוקת תפקידים במרחב הפרטי והציבורי, ואחווה גברית. אולם הבניות אלו אינן יציבות אלא משתנות בהתאם לתפיסות היסטוריות ואידיאולוגיות, בפרט בתגובה למהפכה הפמיניסטית, הפסיכולוגית, והלאומית שהתחוללו במהלך המאה העשרים. נבחן את ההשלכות של מהפכות אלו בתרבות המערבית ובחברה הישראלית, סביב סוגיות כגון: גבריות צבאית, גבריות ביהדות ובמהפכה הציונית, גבריות באיסלאם, הבניית גבריות של קבוצות ייחודיות, והשלכות השיח הצרכני-טיפולי על ה"גבר החדש".

ג. חובות הקורס:

- 1) קריאה שוטפת של המאמרים.
- 2) נוכחות בשיעורים (אין להחסיר יותר משלושה שיעורים ללא אישור).
- 3) עבודה מסכמת.

מרכיבי הציון הסופי:

העבודה המסכמת מהווה 100% מהציון (ציון מספרי)

סדר הנושאים ורשימת הספרות:

פריטי הקריאה ניתנים להורדה באתר הקורס במודול.

נושא 1 - 25.10 מה זה לימודי גבריות?

נושא 2 - 15.11, 8.11 דור ראשון: מודלים פסיכולוגיים וה"תפקיד ה"זכרי"

Pleck, J. (1981). *The myth of masculinity*. Cambridge, Mass.: The MIT Press. Pp. 1-13, 133-160.
קונל, ר.וו. (2009). גבריות. חיפה: הוצאת פרדס. עמ' 37-40, 47-53.
Rubin, Lillian (1986). On men and friendship. *Psychoanalytic Review* 73, 165-181.

רייל, טרנס (1999). אני לא רוצה לדבר על זה. על המורשת הסמויה של דיכאון גברי – ואיך אפשר להשתחרר ממנה.
עמ' 98-114. תל אביב: עם עובד.

נושא 3 - 22.11 גבריות כהקרה

Gilmore, David (1990). Excerpts from *Manhood in the making: Cultural concepts of masculinity*.
New Haven: Yale University. pp. 220-231.

נושא 4 - 6.12, 29.11 דור שני: ריבוי גבריות

קפלן, דני (2009) הקדמה למהדורה העברית. בתוך ר. וו. קונל, גבריות. חיפה: הוצאת פרדס. עמ' 11-18.
קונל, ר.וו. (2009). גבריות. חיפה: הוצאת פרדס. עמ' 89-105.

נושא 5 - 13.12, 6.12 חברותיות גברית

Lyman, Peter. (1987). The fraternal bond as a joking relationship. In M.S. Kimmel (ed.),
Changing men: New directions in Research on men and masculinity, pp. 148-164. Newbury
Park, CA: Sage.

קפלן, דני (2004). תקשורת גברית כשיח של פיתוי. הרצאה בכנס על גבריות, תל-אביב.

נושא 6 - 27.12 אבהות בין משפחה לעבודה

Kimmel, Michael. (1996). *Born to Run*. In Kimmel, M. *Manhood in America: A cultural history*,
pp. 43-78. New York: Free Press.

נושא 7 - 10.1 הגוף הגברי

קונל, ר.וו. (2009). גבריות. חיפה: הוצאת פרדס. עמ' 75-87.

Rosenmann, Amir and Danny Kaplan (2014). Masculine body ideologies as a non-gynocentric
framework for the psychological study of the male body. *Body Image* 11(4), 570-580.

נושא 8 - 24.1, 17.1 חקר גבריות יהודית וערבית

בויארין, דניאל (2003). פרויד ופליס: הומופוביה, אנטישמיות והמצאת אדיפוס. בתוך קידר, יאיר, זיו, עמליה, קנר,
אורן (עורכים) מעבר למיניות: מבחר מאמרים בלימודים הומו-לסביים ותיאוריה קווירית. עמ' 272-293. תל אביב:
הקיבוץ המאוחד.

מונטרסקו, דניאל (2003). זהות מתוך "זרות": הבניות תרבותיות של גבריות ערבית ביפו. סוציולוגיה ישראלית, ה',
121-159.

יוחאי, חקק (2009). איזהו גיבור? החרדי 'הכובש את יצרו' פוגש גוף גברי חילוני. סוציולוגיה ישראלית, י"א,
159-189.

*הצגת העבודה המסכמת